KARRIERE

Lønnshopp for 25.000 ansatte

Mange ansatte i overnattings- og serveringsbransjen har krav på en kraftig lønnsøkning.

SILJE SUNDT KVADSHEIM
ssk@finansavisen.no

Fra 1. januar har nesten 100.000 ansatte i overnattings-, servering og cateringvirksomhet fått innført minstelønn. Begynnerlønn for arbeidstagere over 20 år, eller etter fire måneders praksis over 18 år, er nå 157,18 kroner i timen. Noe lavere satser gjelder for unge arbeidstagere.

– Dette vil nok komme som et sjokk på aktørene i bransjen, sier Nils Kristian Lie, partner og advokat i Advokatfirmaet Ræder.

– Mange har lønn betydelig under. Jeg var nylig borti en sak der voksent serveringspersonell hadde lønn på 118 kroner i timen, sier Ole André Oftebro, også han partner og advokat i Ræder.

– Det er nok ikke uvanlig på kafeer, barer og restauranter.

GJENNOMSNITTLIG MÅNEDSLØNN FOR ALLE ANSATTE I ULIKE NÆRINGER 2016

Bergverksdrift og utvinning	69.200 kr
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	62.100 kr
Informasjon og kommunikasjon	56.300 kr
Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	55.600 kr
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	53.800 kr
Omsetning og drift av fast eiendom	51.500 kr
Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	46.100 kr
Industri	44.400 kr
Transport og lagring	43.200 kr
Undervisning	42.900 kr
Bygge- og anleggsvirksomhet	41.000 kr
Vann, avløp, renovasjon	40.300 kr
Annen tjenesteyting	40.100 kr
Helse- og sosialtjenester	39.600 kr
Varehandel, reparasjon av motorvogner	38.900 kr
Kultur, underholdning og fritid	37.800 kr
Forretningsmessig tjenesteyting	36.900 kr
Jordbruk, skogbruk og fiske	34.600 kr
Overnattings- og serveringsvirksomhet	29.700 kr

KILDE: STATISTISK SENTRALBYRÅ

En av fire

Det er anslått at rundt 25 prosent av de ansatte i bransjen har en lønn som er under den grensen som nå er innført.

Det er gjennom en delvis allmenngjøring av Riksavtalen 2016–2018, en tariffavtale mellom NHO og NHO Reiseliv på den ene siden, og LO og Fellesforbundet på den andre siden, at de nye lønnsgrensene blir innført.

I mai begjærte LO tariffavtalen allmenngjort, altså at den skal gjelde for hele bransjen, også for de virksomhetene som ikke normalt er bundet av en tariffavtale. Bakgrunnen for kravet var at rundt to tredjedeler av de 94.000 registrerte sysselsatte i overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter arbeider i bedrifter uten tariffavtale. 44 prosent av de sysselsatte i bransjen har utenlandsk bakgrunn, ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

> Man kan jo ikke gå inn på kjøkkenet og spørre kokken om hvor mye han tjener
>
> OLE ANDRÉ OFTEBRO, RÆDER

– Formålet er å sikre utenlandske arbeidstagere lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstagere har, men også å hindre konkurransevridning til ulempe for det norske arbeidsmarkedet. Man ønsker å hindre at utenlandske arbeidstagere underbyr norske lønns- og arbeidsvilkår, sier Oftebro.

Ifølge SSB, var overnattings- og serveringsnæringen den næringen i Norge som i 2016 betalte sine ansatte lavest lønn. Gjennomsnittlig månedslønn var 29.700 kroner, mot for eksempel 41.000 kroner i bygg- og anleggsvirksomheter. Tall for 2017 kommer i februar.

Kan gi konkurser

Allmenngjøring av tariffavtaler er i Norge gjort i en rekke bransjer. Mest kjent er trolig byggebransjen, men også renholdsbedrifter og gartnerier må forholde seg til dette.

– Dette er både en god og en dårlig nyhet. For dem som tjener 118 kroner i timen er det selvfølgelig en god nyhet. Men det kan være en dårlig nyhet for bransjen. Dette er fra før en bransje med små marginer og mange konkurser, og lønnsmidlene må jo hentes fra et sted, sier Lie.

– Når om lag 25 prosent av de ansatte i bransjen tjener under grensen, kan det bli snakk om svært store summer.

– Vi vet ikke hvor mye disse arbeidstagerne må justeres opp, men hvis alle de 25.000 som har under minstelønn skal justeres opp 20 kroner i timelønn vil det kunne koste bransjen opp mot 1 milliard kroner.

Innenfor hotellbransjen er det langt flere som er organisert, og som dermed allerede har vært omfattet av en tariffavtale, enn det er innenfor servering og catering.

Kontrollplikt

De to advokatene har problemer med å se for seg hvordan allmenngjøringen skal etterleves i praksis.

– Vedtaket skal i utgangspunktet etterleves på samme måte som andre allmenngjorte tariffavtaler, for eksempel for byggebransjen, sier Lie.

– Det innebærer at den som bestiller oppdraget, eller tjenesten, har en todelt plikt. Først skal bestilleren informere de man bestiller av om at de må forholde seg til den allmenngjorte tariffavtalen. I tillegg har bestilleren en kontrollplikt, og må altså kontrollere at tariffavtalen blir fulgt.

– Dette systemet fungerer godt i byggebransjen, der oppdragsgiver er en stor bedrift. Men når man går inn på en restaurant, inngår man jo ikke en skriftlig kontrakt i forkant der man informerer om at man forutsetter om at lønnsvilkårene følger tariffavtalen. Og man kan ikke gå inn på kjøkkenet for å spørre kokken om hvor mye han tjener, sier Oftebro.

KRAV TIL LØNN: Ansatte i serverings- og cateringvirksomhet har nå rett på minimum 157,18 kroner i timen.
FOTO: NTB SCANPIX

Tariffavtale er allmenngjort Kan koste bransjen 1 milliard

> Dette er fra før en bransje med små marginer og mange konkurser, og lønnsmidlene må jo hentes fra et sted
>
> NILS KRISTIAN LIE, ADVOKATFIRMAET RÆDER

Det er svært uklart hvordan dette skal gjennomføres, noe både Virke og Spekter påpekte i høringsrunden.

– Bedrifter som bestiller catering, og bestiller bord på restaurant og overnatting for ansatte, må også forholde seg til dette, selv om det er usikkert hvordan det kan løses, sier Lie.

Tariffavtalen for overnattings-, serverings- og cateringvirksomhet er bare delvis allmenngjort, ettersom man ikke har allmenngjort tariffavtalens regler om overtidsgodtgjørelse eller arbeidstid. Da er det i stedet arbeidsmiljølovens regler som gjelder.

ET SJOKK: – Dette vil nok komme som et sjokk på aktørene i bransjen, sier Nils Kristian Lie i Advokatfirmaet Ræder. Til høyre kollega Ole André Oftebro.
FOTO: SILJE SUNDT KVADSHEIM